

УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

ВІД ТРАДИЦІЙ ДО НОВАЦІЙ

*Досвід роботи Жовтневої бібліотеки-музею
Сахновщинської ЦБС*

Харків – 2008

Інформаційний випуск “Від традицій до новацій” присвячений досвіду роботи Жовтневої бібліотеки-музею Сахновщинської ЦБС. Поданий матеріал стане у нагоді бібліотекарям від центральної бібліотеки - до сільської.

У ЗВИЧАЯХ, ТРАДИЦІЯХ НАРОДУ ТИ ДУШУ УКРАЇНИ ПІЗНАВАЙ *З досвіду роботи Жовтневої бібліотеки-музею Сахновщинської ЦБС*

„Земля батьків – це слово, не умовність,
а істина велика і проста,
це отчий дім, невищерблена совість,
могила діда в затінку Хреста,
і голос матері і запах рути-м’яти...
Зоря вишнева і любов
Це все, що ми не смієм забувати,
Як найдорожче в світі бережем”.

Кожній інтелігентній людині притаманна любов до рідного краю, „малої Батьківщини”, як ми часто величаємо цю непримітну цяточку на карті, де з’явилися на світ. Чуття Вітчизни супроводжує нас усе життя. Це почуття є одним з найсвітліших і найсвятіших.

М.Т.Рильський писав: „Хто не знає свого минулого, той не вартий свого майбутнього. Хто не шанує видатних людей свого народу, той сам не гідний пошани”. Цю прадавню мудрість повторювано найсвітлішими різномовними умами в усі часи.

Нині в часи становлення незалежної України, патріотичне, національне виховання в бібліотеках займає провідне місце. Виховання патріотичних почуттів, любові до рідної землі, збагачення духовного світу читачів спонукало завідуючу Жовтневою бібліотекою Побідинська Тетяну Олексіївну розпочати велику роботу по створенню бібліотеки-музею (доречі експонати в місцевому музеї були, але протягом останніх 10 – 15 років вони були закриті в окремому приміщенні і діла до них небуло нікому). Тому завідуюча бібліотекою поставила собі за мету в 2005 році створити бібліотеку-музей: зібрати, оформити, зберегти і надати своїм користувачам джерела та інформацію про рідний край, про людей свого села, адже поняття „Батьківщина”, „Україна” починається з любові до рідного краю, отчого дому, вулиці, на якій пройшло твоє дитинство.

Тому, що саме ці фактори формують поняття малої Батьківщини, сприяють усвідомленню себе сином чи донькою своєї Батьківщини, гордості за її славне минуле і розумінню того, що треба працювати для її майбутнього.

Актуальність відкриття Жовтневої бібліотеки-музею впливля саме з проблеми соціалізації підростаючого покоління. З огляду на це зросла роль краєзнавства, зокрема його культурно-мистецьких, літературних напрямків. Саме дана бібліотека формує особистість на ґрунті історії, культури, традицій свого народу.

„На південній степовій частині Харківщині, серед садків, безмежних полів, лугового різнотрав'я, в оточенні семи ставків розляглося село Жовтень.

Рідний край! Дорога серцю земля батьків і прадідів наших. Оспівані в піснях народних безмежні степи, зелені ліси і доли, високі блакитні небеса!

Хіба є, що на світі краще за миле серцю роздолля. Хіба є що дорожче за Вітчизну!

Кажуть, що людину, як і дерево з усім корінням з рідного ґрунту не викинеш. З любові до рідного краю, матері, землі починається людина.

Ніде нема так добре, як удома,
Усі стежки ведуть нас до рідні,
Засяє вогник в рідному вікні
Де дінеться і темрява, і втома
І від простого отчого порогу
Від всіх священних вікон і двора
В усі світи нам світиться дорога.
Я люблю своє рідне село Жовтень...”

Це уривок з літературного конкурсу „Як тебе не любити Жовтеню мій” читача 11 класу Жовтневої ЗОШ І-ІІІ ступенів Молошого Євгена.

Село Жовтень – розташоване на північній частині земельного масиву відкритого акціонерного товариства „Племзавод 20-річчя Жовтня”. Як населений пункт існує з 25 вересня 1929 року під центральну садибу було зайнято землі багатих володарів Нетеси, Вязовського, Іваненка, Попика, Піскуна, Перця.

Першими поселенцями були корінні жителі цієї місцевості: бідняки і середняки.

Було всього 10 дворів розкидано по степу. А зараз село Жовтень велике сучасне село. В якому як і раніше, доглянуті керівники і свинарники, жодної напівзруйнованої оселі, сучасна школа, дитячий садочок, з сучасною технікою машинний двір.

Розуміючи, що краєзнавча робота на селі є джерелом формування національної свідомості, самосвідомості, виховання патріотичних почуттів, розвитку допитливості бібліотека при оформленні та розстановці історичних експонатів та літератури виділила основні напрямки:

- історичний;
- народознавчий;
- географічний;
- екологічний;
- літературне краєзнавство;
- видатні люди рідного краю.

Краєзнавчий матеріал є в виданнях місцевої преси, книг про Сахновщину, Харківщину, довідниках та інших виданнях.

Це, перш за все, цікаві статті з історії села від найдавніших часів і до наших днів, розвиток сільського господарства, спортивні досягнення, нариси та бібліографічні довідки про відомих людей-земляків Володимира Миколайовича

Войцехова, Володимира Верховеня, Куцова Василя Гуревича, Миколи Ілліча Титова та інших. Які народилися тут і яких ця земля надихала на нові твори, нові трудові досягнення (доречі за трудові досягнення звання героя Соціалістичної праці присвоєно односельцям) інформація про сільськогосподарське виробництво, документи, витяги з документів, вірші про рідний край та інші краєзнавчі матеріали.

Бібліотека – музей займає 2 просторі кімнати:

1-й зал – Минувшина;

2-й зал – Сьогодні села.

В першому залі стенди: „Історія рідного краю”, „Мій край в XVIII – XIX століттях” (де зібрано стародавні предмети українського побуту), „Ім’я, що осіяло шлях України”, „Літопис рідної Землі”, „То рідної землі минула доля”, „Крізь роки, крізь віки в серці юнь пронесе героїчний твій подвиг солдате”.

Дуже багатий місцевий матеріал зібрано про земляків в роки Великої Вітчизняної війни на стендах: „Моє село в роки війни”, „Наші діди на фронтах Великої Вітчизняної війни”, „Вони загинули під час визволення нашого села”. Зібраний багатий матеріал, не забуто жодного фронтовика, в вітринах макети бойових снарядів, листів з фронту, солдатська каска, бойові нагороди, похоронки, фото воєнних часів.

Поряд з музейними експонатами оформлено книжкові виставки: „Моє село: гордість і краса”, „Скороминущих років буревій”, „В годину сувору і грізну дорослими стали вони”, „Спасибі за життя солдати Перемоги”, „Знатні люди мого краю”, „А ми ... козацького роду”, „Благословенна зоря Володимира Верховеня”, намальована художня панорама „Українське село” на всіх стендах оформлено величезні колажі, на яких показано матеріали по даних етапах розвитку села, які різняться кольором і фактурою, залежно від того що там представлено.

2-й зал – Сьогодні: „Україно моя, незалежна державо, ми тобі віддаєм жар сердець молодих”.

Особливу увагу відвідувачів бібліотеки привертає художня панорама „Збережемо докільля заради життя”. По всіх стінах колажі про досягнення сучасного села Жовтень, матеріали з виставок народного господарства колишнього Союзу, нашої сучасної України нагороди, відзнаки трудівників села: почесні грамоти, перехідні червоні прапори, кубки.

Великий краєзнавчий матеріал зібрано на книжковій виставці, яка розташована серед всього цього розмаїття краєзнавчого характеру: „Я там зріс де рута – м’ята квітки”. З розділами:

- І знову пам’ять ожива;
- Святині мого села (пам’ятники села розповідають його історію);
- Роде мій красний;
- Легенди, бувальщини мого краю;
- Звичаї, традиції, обряди;
- Літературне слово моїх земляків;
- Почуте в народі – стане в пригоді.

Поряд альбоми „За що я люблю своє село”, „Із історії нашого села”, „Літопис с.Жовтень”, „Ними гордиться моє село”.

Особливо користується великим попитом матеріал зі стенду „Благословенна доля Володимира Верховеня – нашого земляка письменника”, тут крім літератури подарованої автором зібрано весь матеріал про творчу діяльність поета.

Останнім часом молодь села, а особливо юнаки знайомляться з матеріалами краєзнавчого куточка про їх земляка генерал-майора Куцова Василя Гуревича, начальника Об'єднаного інституту воєнної розвідки при національній академії оборони України.

Кого з молодих людей не зацікавить біографія, його життя та воєнна кар'єра, підкріплена фотодокументами. Тут і спогади першої вчительки і класного керівника і все це зібраний матеріал завідувачкою бібліотекою-музеєм та активом бібліотеки. З нетерпінням чекає молодь села на скору вечір-зустріч, яку готують в бібліотеці і незабаром вона відбудеться. Головним критерієм при підготовці цього заходу актив обрав думку видатного В.О.Сухомлинського: „Той хто виходить із стін школи, може чогось і не знати, але він обов'язково має бути розумною, начитаною людиною”. А розумна людина – це та людина, яка крім того, що наділена природними здібностями, ще вміє пізнавати світ, здобувати знання, добитися досягнення своїх мрій. Прикладом всього цього і є життя генерал-майора Куцова Василя Гуревича.

Усім відомо, що патріотизм починається з любові до своєї оселі, з колискової, яку співала мати, з рідної мови та пісні. Саме ці фактори формують поняття „Малої Батьківщини”.

Тетяна Олексіївна постійно в своїй роботі розвиває й зміцнює сильне й природне почуття „Малої батьківщини”, збираючи спогади своїх односельців, матеріали, допомагаючи тим своїм односельцям глибше пізнати історію свого рідного села. Любов до отчого дому, шана до матері, свого родоводу, традицій постійно звучать в масових заходах, які постійно проводяться в бібліотеці-музеї: „Тільки пам'ять не сивіє” (історичний екскурс), „Вклонімося великим тим рокам” (тематичний вечір), „Болюча пам'ять (вечір зустріч з воїнами-афганцями), „Чорні жнива” (вечір-спогад до дня пам'яті жертв голодомору), „Тож приймай кохана, рідна Україна, золотий наш урожай” (вечір-вшанування працівників сільського господарства), „Село моє для мене ти єдине, для мене ти найкраще на землі” та „Земля Сахновщинська – рідний мій край, кращого в світі мабуть немає” (цикл заходів), „Святе, як хліб, моє село” (цикл тематичних вечорів-зустрічей з видатними земляками), „Людина праці – господар країни своєї” (вечір-зустріч випускників).

„З бабусиною скриньки” та „Рушничок, що вміє промовляти” так називаються виставки народних умільців цілих династій жителів села Жовтень.

Зараз в бібліотеці-музеї розпочата і ведеться велика робота по підготовці до ювілею ВАТ „Племінний завод імені 20-річчя Жовтня”. Разом з дирекцією даного господарства актив бібліотеки працює над створенням документального фільму про історію, розвиток та здобутки господарства.

Оформляються документально-ілюстративні альбоми, де збираються історичні, архівні матеріали, історії фотографії. У бібліотеці поповнюється архів спогадів старожилів. Завідувачка бібліотеки-музею постійно проводить екскурсії-бесіди за матеріалами історико-краєзнавчих експозиції своєї бібліотеки-музею.

Актив бібліотеки тісно співпрацює з правлінням ВАТ, а особливо завжди в усіх починаннях знаходить велику підтримку, як моральну так і матеріальну від

голови правління Ключки Миколи Олександровича. Завдяки його ініціативам Жовтнева бібліотека-музей стала однією з кращих бібліотеках Сахновщинської ЦБС. Пройшло 2 роки – це ще зовсім не великий, але цікавий шлях. Попереду – нові історичні відкриття, розширення краєзнавчої роботи, пошук нових форм і методів серед читачів по вивченню історії рідного села.

ПОЛОЖЕННЯ про Жовтневу бібліотеку-музей

I. Загальні положення.

- 1.1. Мета бібліотеки-музею – зібрати, зберегти і надати користувачам документальні джерела та інформацію про певну місцевість (край).
- 1.2. Діяльність бібліотеки-музею сприяє:
  - Соціальному, економічному, культурному розвитку краю;
  - Охороні і раціональному використанню природних багатств і культурної спадщини краю;
  - Всебічному вивченню і пошуковому дослідженню села.
- 1.3. Базовою краєзнавчою діяльністю бібліотеки є краєзнавчі фонди і музейні експонати:
  - Документи, пов'язані з краєм змістом і походженням (місцеві видання).

II. Основні засади.

- 2.1. Раціональне використання бібліотечно-бібліографічних ресурсів регіону.
- 2.2. Єдність організаційних рішень, координацій і кооперування.
- 2.3. Впровадження в практику роботи сучасних технологій і досвіду роботи інших бібліотек.

III. Зміст роботи.

- 3.1. Робота з читачами:
  - Формування особистості на ґрунті історії, культури, традицій народу даного села;
  - Залучення читачів до пошукової роботи;
  - Вивчення читацьких інтересів, задоволення читацьких запитів;
  - Формування читацьких груп і диференційоване обслуговування;
  - Використання фонду бібліотеки і інших бібліотек по ВСО та МБА.
- 3.2. Робота з фондом:
  - Фонд бібліотеки комплектується згідно даного Положення і профілю комплектування;
  - Особливу увагу при формуванні фонду приділити літературі краєзнавчого характеру, довідковій, літературі за всіма галузями знань, аудіовізуальних матеріалів, експонатам;
  - Організація підписки періодичних видань. Пошук і використання додаткових джерел фінансування;
  - Вивчення і використання фонду, виявлення і відбір невикористаних багатоекземплярних видань, очищення фонду від застарілої за змістом та зношеної літератури, систематичний аналіз відмовлень з метою докомплектування;
  - Забезпечення збереження книжкового фонду.

3.3. Створення довідково-бібліографічного апарату бібліотеки. Ведення і редагування каталогів і краєзнавчої картотеки. Організація довідкового фонду. Пропаганда довідково-бібліографічного апарату.

3.4. Здійснення бібліотечно-бібліографічного обслуговування з питань краєзнавства (бібліографічні довідки, рекомендаційні списки літератури, картотеки, каталоги).

3.5. Використання реклам, аудіовізуальних засобів і засобів масової інформації з метою пропаганди літератури.

3.6. Співпрацювати з навчальним закладом, культурно-освітньою установою і громадськими організаціями, товариствами, краєзнавчими осередками села.

3.7. Створення ради бібліотеки, включаючи різновікові категорії, залучення їх до участі у масових заходах та інших формах роботи бібліотеки.

IV. Управління бібліотекою.

4.1. Бібліотека-музей є структурним підрозділом ЦБС, працює під керівництвом центральної бібліотеки та селищної ради.

4.2. Діяльність бібліотеки-музею регулюється, наказами Міністерства культури і туризму України, Статутом ЦБС, Законами України, планами роботи, наказами та розпорядженнями Сахновщинського селищного голови та директора ЦБС, положенням про бібліотеку-музей.

4.3. Бібліотекою-музеєм керує завідувача бібліотекою-філією, призначена на посаду селищним головою за погодженням директора ЦБС.

4.4. При бібліотеці-музеї діє бібліотечна рада, яка допомагає в роботі по обслуговуванню користувачів.

4.5. Графік роботи бібліотеки-музею:

- Працює з 09:00 до 17:00
- Перерва з 12:00 до 14:00
- Вихідні дні – неділя.

СВЯТЕ, ЯК ХЛІБ, МОЄ СЕЛО

Історично-краєзнавчий екскурс

Мета: познайомити користувачів із деякими сторінками історії свого села, підкреслити вагомість внеску діяльності відомих людей-земляків у розвиток свого села, знайомити користувачів з найцікавішими маловідомими сторінками історії села; виховувати бережливе ставлення й почуття гордості до історичної спадщини рідного краю, бажання продовжувати традиції, зберігати й примножувати надбання наших предків. Підкреслити, що любов до рідного села, рідного краю – це патріотизм, висока духовність, розвивати яку є моральний обов'язок кожного громадянина України; виховувати повагу до людей, чия праця, творчість, чий талант, чий працьовиті хліборобські руки, героїзм та мужність створили село Жовтень, сприяють його розквіту й славі.

Обладнання, оформлення:

Герб Сахновщини, музейні експозиції минулого і сучасного села Жовтень, книжкова виставка та колаж «Моє село – це серце України».

Сценарій історично-краєзнавчого екскурсу.

Звучить фонограма пісні «Про Сахновщину». До зали запрошуються гості: молодь, керівники господарства, видатні земляки, ветерани праці.

Бібліотекар:

Огортають землю століття, спливає час, що складає історію, є в ній і світлі й темні плями...

Ведуча:

З самого малку ми чуємо слова: «люблю своє село, свою Батьківщину». Але чи усвідомлюємо ми, що вкладаємо у ці слова? Адже це так природно й просто - любити своє село...

Ведучий:

Так, любити своє село Жовтень, своїх земляків. Та чи часто ми запитуємо – за що?

Бібліотекар:

Хто не замислювався над цим питанням?.. Можливо, наша сьогоднішня зустріч стала поштовхом для того, щоб по новому глянути на село, село, де ти народився, де зростаєш, де твоє коріння, коріння твоїх предків.

Ведуча: Днем заснування радгоспу імені 20-річчя Жовтня вважається 25 вересня 1929 року, коли Харківський облвиконком виніс рішення про утворення радгоспів на території Сахновщинського району. Спочатку радгосп носив ім'я народного комісара – землеробства УРСР М.М.Демченка.

Ведучий:

В 1937 році Демченко був репресований. Радгосп став іменуватися «Сахновщинським». На прохання робітників, дирекції, партійного осередку та профкому у 1938 році радгоспові присвоєно назву «імені 20-річчя Жовтня».

Ведуча:

У нашого села дуже багата та цікава історія, про яку ми хочемо розповісти.

Ведучий:

Центральна садиба – село Жовтень – розташоване у північній частині земельного масиву радгоспу. Як населений пункт існує з 25 вересня 1929 року. Під центральну садибу було зайнято землі багатих володарів – Нетеси, В'язовського, Іваненка, Попика, Піскуна, Перця.

Ведуча:

Першими поселенцями були корінні жителі цієї місцевості – бідняки і середняки. Було всього 10 дворів розкиданих по степу.

Ведучий:

Я це село не обминаю,
Тут сонце соняхом світа,
Тут кожна яблуня співає,
Коли медово зацвіта;
Тут кожна ластівка, як брату,
Махає радісним крилом,
І стежка стелиться до хати
Отим співучим рушником.

Ведуча:

Радгосп, згідно постанови ЦК ВКП(б), покликаний бути провідником Комуністичної партії і Радянської влади у галузі сільського господарства, бути зразковим підприємством для господарств, що його оточують. Профіль для радгоспу був обраний по спеціалізації виробництва свинини. Інтенсивність свинарства дала можливість отримати у тому ж 1938 році по два опороси від кожної свиноматки і одержати вихід по 19 ділових поросят.

Надій на кожну корову в 1939 році склав 3050 кг. молока. В 1940 році було надоєно 3300 кг. молока на одну корову.

Ведучий:

Йшов 1941 рік. Рік великих подій. На радгоспних полях дозрівав багатий урожай всіх сільськогосподарських культур. Працівники тваринництва досягли своїм трудом нечуваних успіхів у свинарстві. Та не судилося в цьому році робочому колективу радгоспу використати плоди своєї праці.

Ведуча:

22 червня 1941 року на нашу країну напав страшний ворог – німецький фашизм. Все чоловіче населення радгоспу було мобілізовано до лав Радянської Армії на захист Батьківщини. Було призвано 152 чоловіки. Жінки зайняли місця своїх батьків, братів, чоловіків. На території радгоспу великих боїв не було, але звірство окупантів над мирним населенням викликало активну боротьбу проти фашистських загарбників.

Ведучий:

На території радгоспу діяв партизанський загін.

Юнацькі роки молодії –

Вам добре тішиться в труді.

Тесать, копать, залізо гнути.

Садити сад, зелені рути,

Плоти гонити по воді.

Вам гладить золото волосся,

Своє тепло коханій дати.

Ви ще не вміли обніматися,

А воювати довелось.

Ведуча:

Остаточно звільнений радгосп від німецько-фашистських загарбників у 1934 році, уже в 1948 році став рентабельним. Спливали роки, наші односельці, переборовши труднощі повоєнної відбудови піднімали господарство, вирощували небувалі врожаї, добивалися високої продуктивності в тваринництві. Продуктивним у плані будівництва для нашого села був 1958 рік – була введена в дію їдальня на 50 місць, дитячі ясла на 50 місць, працювали дві школи, (початкова у селі Нехвороща (50 учнів) та восьмирічна у селі Жовтень (167 учнів)).

Ведучий:

За трудові досягнення звання Героя Соціалістичної праці було присвоєно чотрьом односельцям: Ользі Захарівні Шилині, Миколі Івановичу Мокляку, Катерині Іллівні Панасенко, Олексій Васильович Забігайло.

Ведуча:

Ви – орачі, землі поети.

Колосся люблять тихий спів.

Найкращий труд на всій планеті –

То труд натхнення орачів.

Ви сівачі і трудолюбиві,

Ви знаєте ціну кожного колоска,

Пшеницю сіяти ви любите

Для щастя людського й добра.

Ведучий:

Ви жнивварі і хлібодари,

Скарби ви берете із чорних скиб.
Ви живете і трудитесь не дарма –
Народові даруєте ви хліб.
Шану праці, шану долі
Віддієм ми вам в цей день.
Хай рясним буде суцвіття
У саду, що ви садили.

Ведуча:

Хотілося б сьогодні згадати добрим словом всіх директорів нашого радгоспу: П.П.Тритяк, Є.П.Тречубова, Ф.Л.Волков, М.І.Нос, М.Т.Щукова, В.П.Птицин, М.С.Чибукін, В.І.Кардаш, М.Ф.Митрофанов, І.Ф.Обідало, Ю.Я. Йоффе. Першим повоєнним директором був Ф.І.Абакумов, потім О.І.Головко, і в 1964 році цю посаду обійняв В.М.Войцехов, який був директором до 1995 року. З 25 червня 1997 року і до цього часу (тепер Відкрите акціонерне товариство «Племзавод імені 20-річчя Жовтня») очолює голова правління Микола Олександрович Ключка.

Ведучий:

Головою правління Микола Олександрович став у найскладніший період для нашого господарства. Люди місяцями не отримували зарплатні. Тваринництво перебувало на межі загибелі. Через низькі закупівельні ціни стало не вигідно займатися цією галуззю. Люди втрачали роботу, а звідси – і сенс життя в селі.

Ведуча:

Микола Олександрович звернувся до земляків із закликом, набратися терпіння і всі свої сили спрямувати на відродження нового, по суті, колективного господарства, заснованого на принципах об'єднання земельних і майнових паїв.

Ведучий:

І люди повірили йому, бо добре знали свого голову. Основний курс – відродження тваринницької галузі, що за радянських часів була провідною в господарстві. Великої землі (близько 2900 га) достатньо для вирощування та виробництва кормів не було, а тому держава дотатувала їхню закупівлю. Тепер на таку допомогу розраховувати не доводиться. Аби вижити, було вирішено об'єднатися із сусідніми господарствами. В результаті такого об'єднання площа спільного господарства збільшилась до 6000 га.

Ведуча:

Цього було достатньо для істотного підвищення поголів'я худоби. Нині в господарстві утримується 3555 свиней, в тому числі 250 свиноматок і 1138 голів великої рогатої худоби, у тому числі 400 корів.

Ведучий:

Хотілося б сьогодні згадати ветеранів сільськогосподарського виробництва: Г.П.Лемішка, П.І.Діденка, А.М.Александріна, Г.Горпенка, О.С.Кириченко, Т.О.Ромася, М.М.Кривеґу, С.П.Романюка, трудові династії Лісняків, Побідинських, Султанових, Мухамадієвих.

Ведуча:

У цім селі, де сонця промінь
У кожній шибочці світа,
Де спочивають на ослоні
Чийсь нароблені літа,
Де вранці вистояні роси
Клюють курчата у дворі
Й на всі лади співають коси,
Коли їх клепають косарі...

Ведучий:

У цім селі, як топлять печі,
Дими, набравши висоти,
Пообнімаються за плечі,
Немов зустрілися брати.
Коли ідеш з оцього краю,
Земля, всміхнувшись колоском,
Очима матері прохає
Згадать любисток за вікном,
Що аж під дах зухвало звівся
І слухав вкотре на віку,
Як вишиває мати пісню
На полотнянім рушнику.

Ведуча:

Золотими хлібами дзвенить моя рідна земля,
Молодими садами квітує широке роздолля,
Я стою на кургані, милуюсь красою здаля
І співає моя хліборобська окрилена доля.

Ведучий:

До слова запрошується голова правління ВАТ «Племзавод імені 20-річчя Жовтня» Микола Олександрович Ключка.

Ведуча:

Рідний край! Дорога серцю земля батьків і прадідів наших. Оспівані в народних піснях безмежні степи, зелені ліси і доли, високі блакитні небеса. Хіба є що на світі краще за миле серцю роздолля. Хіба є що дорожче за Батьківщину.

Ведучий:

Кажуть, що людину, як і дерево, з усім корінням з рідного ґрунту не викинеш.
З любові до рідного краю, матері-землі починається людина.

Ведуча:

Ніде нема так добре, як удома,
Усі стежки ведуть нас до рідні.
Згасає вогник у рідному вікні,
Де дінеться і темрява, і втома.
І від простого отчого порогу,
Від всіх священних вікон і двора,
В усі світи нам світиться дорога.

Ведучий:

Із твору на конкурс «Харківщина – моя Батьківщина» учня Жовтневої ЗОШ І-ІІІ ступенів Молошого Євгена: «Я люблю своє рідне село Жовтень. Воно приваблює мене в різні пори року. І весною, коли приємно дихати чистим, свіжим повітрям. І влітку, коли буяє квітуча зелень. І восени, коли вбрані в золоті лати дерева. А взимку воно схоже на палац Снігової Королеви.»

Ведуча:

З твору: «Батьківщину міняти не можна, не можна її вибирати так само, як і вибирати батьків. Де людина народилася, там вона і повинна прожити життя, пройти свій життєвий шлях. Я дуже люблю село попри те, що десь кажуть краще. Я вважаю, що для громадянина України не може бути десь краще, ніж на Батьківщині. Є така стара приказка: кожен сам коваль свого щастя. Це означає – якщо хочеш жити добре, то йди до своєї мети, поліпшуй своє становище.»

Ведучий:

З твору: «Наше село ще зовсім молоде, тому поки що все в наших руках. Яким ми зробимо своє село, таким воно і буде. Я вважаю, що тільки боягузи кидають свою Батьківщину. Ні в якому разі не можна кидати її напризволяще. Не треба тікати! Хіба ви не розумієте, що десь ви нікому не потрібні? Ми потрібні своєму селу, ми зможемо поставити його на ноги. Ті, хто тікають, вони зраджують насамперед себе та своїх предків. Вони кидають могили предків, ніби соромлячись свого походження, намагаються втекти самі від себе.»

Ведуча:

З твору: «Я дуже люблю свою Батьківщину і буду боротися за своє щастя на цій землі. Я сам буду будувати своє життя саме тут, в моєму селі Жовтень. У мене є багато цікавих пропозицій для покращення добробуту нашого села. Ці пропозиції я втілю в життя, коли виросту. Я ніколи не покину своє село, тому, що це є моя маленька Батьківщина! Це те місце, той куточок на землі, де я народився, де живуть мої батьки, дідусь і бабуся.»

Це моя вулиця, школа, мій рідний Жовтень. Ти моя земля, що поїла мене соками. Від тебе здоров'я і сили набираюсь. Тут я радію, плачу й сміюсь. Хочеться сказати словами М.Сингаївського:

«Земле, чую тебе!

Ростеш дубами на косогорах

І мною ростеш,

І ось моє серце.»

І моє серце, я впевнений, вміє любити свій рідний край, свою Батьківщину, бо вона зберігає великі цінності і скарби вітчизняної історії. Це і в природі, і в будівлях, у спогадах і переказах, легендах і думках, казках, у традиціях, у звичаях і обрядах, у рідній мові. Все це необхідно зберігати, бо це – твоя земля, твоя Батьківщина.»

Ведучий:

На цій прекрасній ноті думок нашого молодого покоління ми закінчуємо наш екскурс.

Ведуча:

До побачення. До нових зустрічей!

Я ТАМ ЗРІС, ДЕ РУТА – М'ЯТА КВІТНЕ...

Вечір-зустріч

Ведучий: Добрий день, шановні друзі!

Ведуча: Вітаємо Вас, дорогі жителі нашого села, гості. Сьогодні на п'єдесталі пошани наш земляк, генерал-майор, начальник Об'єднаного інституту воєнної розвідки при національній академії оборони України КУЩОВ ВАСИЛЬ ГУРОВИЧ.

Звучить урочиста святкова мелодія, яка переходить в світлу і ліричну

Ведучий: Вже близько сорока років Василь Гурович Кущов, як виїхав із отчого дому, але завжди підтримував і підтримує найтісніші зв'язки з Сахновщиною, з рідною Слобожанською землею, що зростила його і дала путівку в життя.

Ведуча:

Земле рідна, будь зі мною
Луговою бузиною,
Бережком крутосхилим,
Колосковим теплим пилом
Ти у мене коло серця
Виозерюйся в озерця,
Щоб крізь них жаркої днини
Я в твої зоряв глибини.

Ведучий:

Щоб поглинутий навіки
В плеса дум твоїх глибоких,
Зерно сипав я в засіки
Омивавсь в його потоках
Ятри душу до останку
Свіжим вітром неспокою.
В довгі ночі й на світанку,
Рідна земле, будь зі мною.

Ведуча:

Син рідної землі сьогодні в гостях в своєму рідному селі Жовтень. Вітаємо Вас, шановний Василю Гуровичу, в цьому святковому залі і просимо Вас зайняти почесне місце на сцені!

На сцену піднімається В.Г.Кущов

Ведучий: Зустрічаємо Вас хлібом-караваєм, спеченим із зерна вирощеного хліборобськими руками Ваших земляків, гучними оплесками та теплими словами.

Ведуча:

Вітаємо ми нашого земляка
І в дар приносим коровай.
На нім – калина з рідної землі
У нім – тепло із рідної хатини.

Пісня „Біла хата”

Ведучий:

Візьміть і пригадайте Ви крайця того,
Що мама-трактористка віднімала у зайця,
А також рум'янець того короваю,
Яким Жовтневе гостей зустрічає.

Ведуча:

Прийміть від землі, де роси грани
У конюшні квітнув луг
Де хвиль отав не пропускала
Коса чутка, як батьків плуг
Прийміть з землі, в якому вгризається Ви свято,
Мов руки у тіста діжу
З землі, що буде вічний адресатом
Й чекатиме Вас на межу.

Ведучий:

Ніч тихо висіва свої сузір'я срібні
Гаптує мрії на новій ріллі
Прийміть від земляків, яким живеться мирно і хлібно
На зборозній від турбот землі.
Вам скоро наколоситься вже 55
Мирно спочиває нива сизокрила.
Там не відцвітаючи райдуги висять
Голоси визернує жайворонків диво.

Ведуча:

Там, здається, з кожної грудочки землі
Віють Ваші дитинство і молодість гожими вітрами
Ваша працелюбність чутливими сходами в теплі
На обжинки життя сходиться з мудрими літами.

Земляк Куцов В.Г. приймає коровай і займає почесне місце

Ведучий:

Вас, шановний наш госте, вітає голова правління ВАТ „Племінний завод імені 20-річчя Жовтня” КЛЮЧКА МИКОЛА ОЛЕКСАНДРОВИЧ.

Привітання.

Ведуча:

25 листопада 1952 року в багатодітній сім'ї Кушових Гурія Хомича та Анни Гаврилівни народилося двоє діток: - п'ятою донечка Валюшка та шостим, синочок – Василь – віра, надія та радість батьків.

Ведучий:

Тяжка, нелегка доля випала на долю цих діток. Тяжке дитинство ранне сирітство. Батько помер, коли дітворі не виповнилось ще й семи років. Тяжкою ношею лягло виховання на хрупкі вдовині жіночі плечі матусі-трактористки.

Ведуча:

Іде матуся по стежині
В село спускається з гори
Спішить до рідної хатини,
Де нетерпляче ждуть малі
Її різнобарвне різнотрав'я
Під ноги стелиться, буя.
І линуть пахощі духмяні
І віддає теплом земля.

Ведучий:

Іде матуся по стежині,
По тій крутій-крутій горі.
І пахне хлібом надвечір'я,
Сюркочуть коники в траві.
Спішить матуся до оселі,
Несе в торбинці сухарі,
І будуть з хлібом на вечерю –
Велике свято дітворі.

Ведуча:

Іде матуся по стежині,
Через гайочок, понад став.
Ромашкою пливуть хустина,
Стара кофтиночка проста.
Вже у Вас скроні посивіли –
Та в'ється по крутій горі
Ота вузенька стежина,
І крають серце журавлі.
Івначе мамина хустина
У небі крила журавлів.
Матуся – на крутій стежині

На рідній, сонячній землі.

Пісня „Мамо”

Ведучий:

У Василя Гуровича дитинство в рідному селі пройшло, як і у всіх тодішніх сільських дітей. Навчання в школі поєднувалося з роботою на городі, косінні трав та пасінні худоби. Всього довелося спробувати сільському хлопчині. Був він і косарем, і пастухом, і погоничем і хліборобом.

Ведуча:

Із спогадів класного керівника КУЩОВОЇ ВІРИ ВАСИЛІВНИ: „Є події, над якими час не має злади. Більше сорока років минуло. Багато води втекло. Але не забути мені 1 вересня 1963 року в Жовтневій школі, знайомство з моїми першими учнями та вчителями школи. Веселі і гарні, бадьорі і допитливі хлопчики і дівчатка: Валера Дмитренко, Надюша Шилина, Льоня Герасименко, Толя Богдашкін, Галя Лактіонова, Рая Льозіна, Катя Короткоручко, Вася і Валя Кущови, Рая Чернецька, Володя Набока, Коля і Валера Шукліни – які добре пам’ятали свою першу вчительку – ДУБРОВУ ПАШУ ІЛЛІВНУ – скромну, добру, трудолюбиву жінку з красивим почерком, який передала і більшості своїм учням.

Ведучий:

Жили дружно і весело. Опановували програму шкільних наук. А скільки цікавих справ було: КВК, предметні вечори, концерти під баян, допомога радгоспу на полях, посадка дерев в парку.

Ведуча:

Де ви, друзі шкільні із ясного дитинства?
По світах розлетілись чужих і далеких.
Біля школи Ваш сад постарів, зажурився,
І нове вже гніздо збудували лелеки.
Ви приїдьте в Жовтнєве в ясну годину,
Ми до школи підем, посидим у гаї
Із собою візьміть всю велику родину
Хай побачать, в якому ми вирости краї.

Зустріч з шкільними друзями. Пісня „Чорнобривці”

Ведучий:

Із спогадів класного керівника КУЩОВОЇ ВІРИ ВАСИЛІВНИ:
„Мав світлий розум, живий темперамент і силу волі. Цікавість і допитливість цього хлопця вражала. Він невтомно розпитував вчителів, швидко сприймав усе і запам’ятовував. Надіявся, що багато всього знає. Намагався вдавати, що його ніщо не дивує, а раптом щиро по-дитячому радів, зачарований тією чи іншою новиною, очі спалахували променистими вогниками. Знання сприймав швидко

й глибоко, ніколи не задовольнявся їх шкільним обсягом, читав додаткові книжки, довідники, знав техніку. Багато людей живуть непогано, вдало обминаючи важкі життєві питання. А він обов'язково чіплявся за те, про що інші й не думали. Тоді починав ритися в книжках, шукаючи відповіді. Книжок читав багато. Просто прилипав до цікавої книжки, немов боявся, що у нього хтось вириватиме її з рук.

Чим більше розвивався, тим певнішим ставав його характер. Учитися примусив себе гарно, хоч не любив де-яких предметів (дисциплін). Математику любив за абстрактність, за те, що не можна знайти кінця її мудрості. Математика тягла його в таємничий світ формул і чисел.

Треба сказати, що він швидко завойовував товариську симпатію у школярів. Ніколи не обіцяв того, чого не міг виконати. Своїми знаннями ніколи не хвалився, демонстративно нічого не виправляв, тільки часом вставить зауваження, немов між іншим, коли треба.

З дитинства був дійовою людиною, багато енергії витрачав на громадські справи, завжди був у курсі подій і всього, що робилося навколо. Багато свого вільного часу віддавав дрібним шкільним справам, урокам, своєму класові, вчителям. Разом з тим йому кортіло і весело пореготати з хлопцями, чи опинитися в гомінкому гурті однокласників, побігати з м'ячем, чи пограти у "війну". З дитинства мріяв стати військовим, як і всі юнаки мріяв здійснювати подвиги, робити великі діла. З роками раз у раз повертався думками до своєї мрії.

І дедалі більше розумів, що вибрати собі професію - це не жарт, хоч, правда, в будь-якій галузі можна проявити себе. І все ж таки мрія, виплекана в дитячих снах здійснилася.”

Пісня „Стежина”

Ведуча:

Отак і прийшли дитячі шкільні роки, всі раділи першому випускному балу:
І ми його діждали раннього,
Вік наша юність споминатиме,
Як срібно грай дзвінка останнього,
Було обірвано мріями...

Ведучий:

1967 рік – Василь Кушов кадет Київського суворовського військового училища.

Пісня „Пацаны”

Ведучий:

1971 рік – Василь Кушов поступає в Харківське вище танкове командне училище, яке закінчує в 1974 році і з вересня 1974 по липень 1979 рік – він командир танкового взводу, командир танкової роти.

Ведуча:

Навчаючись у Харківському вищому танковому командному училищі разом з своїми однокурсниками часто зустрічається з школярами під час однієї такої зустрічі знайомиться з вожатою місцевої школи Танею. Зустрічі переростають в велике кохання і 8 вересня 1972 року молодята відсвяткували своє перше сімейне свято – Весілля.

Ведучий:

Танюша!

Я до матусі своєї тебе веду.

Полюбитесь Ви, моя надіє.

У нашому степу, як у меду

Мій край найкраще у тобі посіє.

Хліба.

Хліба.

Хліба...

Лише отам, де моє рідне село

Виглядає вже садками,

І зелено, а то все – сонце нам

Іде назустріч стиглими житами.

Пісня „Рідне село”

Ведучий:

Щастя, кохання, віра, надія – все це подарувала Василю Гуровичу його кохана дружина за 32 роки подружнього життя. Виростили двох дітей – доньку Люду та сина Андрія. Але тяжка хвороба розлучила сім'ю Кушових. Але і зараз пам'ять про кохану дружину постійно живе в серці.

Коли б тебе у світі не було

Коли б тебе не стрів я на дорозі

Життя свого, спинився б у знеможі

І воно би, не розцвівши, відцвіло.

Коли б тебе у мене не було

В мені б кохання вічне не розквітло

Я не зустрів би в цьому світі світла

І панувало б наді мною зло,

Коли б тебе у мене не було.

Ведуча:

1979 – 1981 – офіцер 2-го відділу розвідувального управління штабу Одеського ВО.

Ведучий:

Василь Гурович продовжує навчання і стає слухачем Військово-Дипломатичної академії. Після закінчення якої поступає у розпорядження начальника ГРУГШЗС СРСР.

Ведуча:

Старший референт, помічник начальника Радянської воєнної місії зв'язку при Головнокомандуючому французькими військами в Німеччині, ФРН.

Ведучий:

Усе життя кудись Ви поспішали
...З роботи, на роботу...
Ждуть не ждуть?
То проводжали, то уже стрічали,
То сам – у путь.

Ведуча:

Боюся: не освятиться без мене,
Боюся – не устичну допомогти
І передчасно вижовкне зелене
І досягти не встигне висоти
І звідки взявся я такий жадібний? –
Співать не вмю, а люблю пісні
Я прагнув, люди бути вам потрібним,
А вийшло – необхідні ви мені.

Ведучий:

Про високий професіоналіст – Василя Гуровича про це свідчать роки його трудової діяльності:

1987 – 1991р. – помічник, старший помічник начальника напрямку розвідувального центру штабу Київського Воєнного Округа.

1992 – 1999 – начальник групи закордонних кадрів начальник відділу, начальник управління кадрів ГУРМО України.

1999 рік – заступник начальника РУРМО України.

Ведуча:

З кінця 1999 року по 2004 рік військово-повітряний аташе, аташе з питань оборони при Посольстві України в Республіці Австрія.

З грудня 2004 року – начальник Об'єднаного інституту воєнної розвідки при Національній академії оборони України.

Пісня „Материнська пісня”

Ведучий:

Про високий професіональний досвід, про відданість своїй військовій справі говорять 16 нагород, серед яких медаль „За бойові заслуги”, „Ветеран Збройних Сил України”, ювілейні медалі колишнього СРСР, України, багато іноземних нагород.

Ведуча:

В зеленій рамочці, під склом,
На білім тлі стіни
Спокійно сяють на Ваших грудях
Солдатські ордени.
Я тільки бачу: віддаля
Усміхнений такий
Стоїть, рукою відхиля
Гіллячку від щоки.

Ведучий:

То фото... А Ви все віддав,
Усе віддав за нас.
І я розпитувать не стала –
Незручно... та й не час.
Усмішка, зір такий прямий,
І ордени у ряд...
Спокійно сяють на грудях
Солдатські ордени.

Ведуча: Шановний Василю Гуровичу. Ми низько вклоняємося перед Вами, перед Вашим умінням, знанням і досвідом. Ми пишаємося Вашими здобутками, ми горді тим, що Ви простий хлопець із нашого села досягли таких життєвих висот Слово Василю Гуровичу.

Вас вітають піснею „Віночок українських народних пісень”.

Ведучий:

Погляньте на руки, солдата!
На них – трудові мозолі.
Даремно по світу шукати –
Чесніших нема на землі
Ці руки копали окопи
Танки котили в багні
І темної ночі в Європі
Світили досвітні вогні.

Ведуча:

Погляньте на руки солдата:
Дебелі, з роботи жорсткі
Однак даремно шукати
Ніжніші за руки такі!
Ваші руки міцніли в напрузі,
І соромно вам не було:
Від вашого потиску друзі
Навік зберігали тепло.

Ведучий:

Зробили ці руки немало
Колись вам позаздрить онук:
Це ж щастя вони дарували
Із ваших натружених рук.
Погляньте на руки, солдата, -
На них справедливість сама.
Даремно по світу шукати
Святіших за ваші нема.

Ведучий:

В народі говорять життя прожити недаремно тоді коли ти посадив дерево, виростив чудових дітей, маєш чудових внуків, доречі доля подарувала вам внука Кирюшу саме 23 лютого на Ваше професійне свято, як самий найдорожчий подарунок за все недаремно прожите життя. Мрій, побажань ще дуже багато. І думаємо, що разом з дітьми і онуками Кирюшою і Максимом вони здійсняться.

Ведуча:

Велика зараз родина Кущових. І збулися пророчі слова та мрія брата Івана Гуровича. Ви – генерал! Ви не просто генерал, ви Василю Гуровичу генерал-майор!
І хоча зараз на цьому святі вже немає, померли: ваш брат Олександр Гурович, Іван Гурович, сестри Лідії Василівни. Давно немає батька Гурія Хомича та матусі Анни Гаврилівни – ваша родина пишається своїм генерал-майором вихідцем із села Жовтень, що на Сахновщині, на Слобожанщині.

Пісня „Україна”

На згадку про Вашу родину, Ваші сестри Василю Гуровичу дарять Вам український рушник.

Ведучий:

Згадалося прожите, пережите...
Любові співи, світлих днів потік.
У засіки Вашого життя засипане все жито,
І не страшний занесено батіг.
Стекло, зболіло... Грози, перевесла...
Та є життя, що робить з ночі день.
Хай зими будуть людям, наче весни,
Що сонцем липнуть до Ваших грудей.

Звучить музичне вітання „Офіцери”

Шановний Василю Гуровичу. Вас вітає голова Сахновщинської селищної ради Сидоренко Віктор Володимирович.

Ведуча:

Скоро 55. Було все на життєвій дорозі і Київське суворовське військоve училище і Харківське вище танкове командне училище і Військово-дипломатична академія Радянської Армії і служба в Німеччині ФРН, Республіці Австрія і Київ Міністерство Оборони, але криниця біля батьківської хати, стежка протоптана матусиними ногами до цієї криниці, весь час нагадує Василю Гуровичу своє коріння, кличе і веде знову його на рідну землю, до своїх земляків в своє рідне село.

Інформацію про передовий досвід підготувала завідувача Жовтневою бібліотекою-музеєм Т.О. Побідинська.

Відповідальна за випуск:

Н.І. Шостко

Редактор - укладач:

Л.М. Федотова